

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 62916/13
Krešimir IVANČIĆ i Štefica DŽELAJLIJA
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući dana 15. ožujka 2016. godine u Vijeću u sastavu:

Jon Fridrik Kjølbro, *predsjednik*

Ksenija Turković,

Georges Ravarani, *suci*,

i Abel Campos, *zamjenik tajnika Odjela*,

Uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 24. rujna 2013. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje su podnijeli podnositelji, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelji zahtjeva, g. Krešimir Ivančić i gđa Štefica Dželajlija, hrvatski su državljani rođeni 1963. godine odnosno 1960. godine i žive u Daruvaru. Pred Sudom ih je zastupao g. J. Doneski, odvjetnik iz Garešnice.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi:

1. Pozadina predmeta

4. Dana 11. svibnja 1994. godine, za vrijeme rata u Hrvatskoj, otac podnositelja zahtjeva, Z.I., i još četiri osobe ubijene su u selu Batinjska Rijeka u blizini grada Daruvara od strane pripadnika srpskih paravojskih postrojbi koje su djelovale u Hrvatskoj.

5. Hrvatska je ratificirala Konvenciju 7. studenoga 1997. godine.

2. Istraga koju se provele hrvatske vlasti

6. Između svibnja 1994. godine i 7. studenoga 1997. godine hrvatske vlasti obavile su očevid i obdukciju, a policija je ispitala nekoliko potencijalnih svjedoka. Ti su koraci doveli do toga da je Vojno tužiteljstvo u Bjelovaru podnijelo optužni prijedlog Vojnom sudu u Bjelovaru dana 14. srpnja 1994. godine protiv P.A., V.DŽ. i S.O., od kojih su sva trojica pobjegla. Točno neutvrđenog dana predmet je dodijeljen Županijskom sudu u Bjelovaru.

7. Dana 29. listopada 1998. godine Županijski sud u Bjelovaru spojio je postupak o kojem je riječ s još sedam kaznenih postupaka, koji su se svi odnosili na kazneni progon osoba za ratne zločine počinjene na bjelovarskom području.

8. U studenome 2000. godine policija je ispitala četiri potencijalna svjedoka.

9. Dana 19. ožujka 2004. godine S.O. je uhićen. Izvršeno je prepoznavanje. Međutim, svjedoci ga nisu prepoznali kao jednog od počinitelja. Državno odvjetništvo povuklo je optužbe protiv njega zbog nedostatka dokaza i 6. travnja 2004. godine Županijski sud u Bjelovaru obustavio je postupak protiv S.O. na zahtjev Državnog odvjetništva.

10. Dana 28. rujna 2009. godine Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru poslao je upit nadležnim tijelima u Srbiji i Bosni i Hercegovini u vezi državljanstva druga dva okrivljenika. U odgovoru koji su poslale srpske vlasti u prosincu 2009. godine navodi se da su oba optuženika živjela u Srbiji i da su bili državljani Srbije.

11. U odgovoru na zahtjev Županijskog suda u Bjelovaru od 20. prosinca 2010. godine, Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru odgovorilo je da nije imalo prigovora da se postupak koji se odnosio na P.A. i V.DŽ. odvoji, ali je prigovorilo da se muškarcima sudi u njihovoj odsutnosti.

12. Između studenoga 2010. godine i prosinca 2011. godine podnositelji zatražili su informacije o kaznenom postupku u nekoliko navrata.

13. U studenome 2011. godine predmet je dodijeljen Županijskom sudu u Zagrebu.

14. Između ožujka 2012. godine i lipnja 2014. godine podnositelji zahtjeva zatražili su informacije o kaznenom postupku u šest navrata.

3. Istraga koju se provele srpske vlasti

15. Dana 18. svibnja 2011. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su kaznenu prijavu srpskom Tužiteljstvu za ratne zločine protiv P., V.DŽ. i S.O. u vezi s ubojstvom njihovog oca.

16. Dana 26. ožujka 2012. godine i 10. srpnja 2013. godine Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru prosljedilo je sve raspoložive dokumente tijelima kaznenog progona u Srbiji.

4. Prigovor podnositelja zahtjeva na kazneni postupak

17. Dana 9. prosinca 2010. godine podnositelji zahtjeva, kao rođaci žrtve, podnijeli su žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći da kazneni postupak vođen pred Županijskim sudom u Bjelovaru nije zaključen u razumnom roku. Tvrđili su da je Županijski sud odbio suditi okrivljenicima u njihovoj odsutnosti te da nisu poduzeti nikakvi mjerodavni koraci u tijeku postupka.

18. Dana 14. veljače 2011. godine sudac pojedinac Vrhovnog suda Republike Hrvatske proglasio je prigovor nedopuštenim zbog toga što podnositelji zahtjeva nisu podnijeli zahtjev za naknadu štete u kaznenom postupku. Tu je odluku 17. svibnja 2011. godine potvrdilo izvanraspravno vijeće Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

19. Naknadna ustavna tužba podnositelja godine proglašena je nedopuštenom 24. studenoga 2011. godine zbog toga što se pobijane odluke „nisu odnosile na pravo ili obvezu podnositelja zahtjeva ili kaznenu prijavu protiv njih“. Ta je odluka uručena podnositeljima zahtjeva 19. prosinca 2011. godine.

5. Parnični postupak za naknadu štete

20. Dana 4. prosinca 2006. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su građansku tužbu protiv države Općinskom sudu u Daruvaru, tražeći naknadu nematerijalne štete u vezi s ubojstvom njihovog oca.

21. Dana 1. listopada 2007. godine Općinski sud u Daruvaru odobrio je zahtjev podnositelja za naknadu štete. Tu je presudu potvrdio Županijski sud u Bjelovaru dana 13. ožujka 2008. godine. Međutim, prilikom revizije od strane Državnog odvjetništva koje je zastupalo državu u postupku, Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je zahtjev podnositelja zahtjeva zbog toga što je podnesena nakon što je istekao rok zastare. Podnositeljima zahtjeva također je bilo naloženo da državi plate 46.875 hrvatskih kuna sudskih troškova koji obuhvaćaju naknade koje je zaračunalo Državno odvjetništvo za zastupanje države.

22. Dana 14. ožujka 2013. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je naknadnu ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva i ta je odluka podnositeljima zahtjeva uručena 28. ožujka 2013. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo

23. Mjerodavni dijelovi Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, „Narodne novine” Republike Hrvatske br. 99/1999 s naknadnim izmjenama i dopunama, glase kako slijedi:

Članak 62.

„(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) [...]

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

(3) U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.”

Članak 63.

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud [...]

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti [...]

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava koju je sud učinio kada o pravima i obvezama podnositelja ili o sumnji ili optužbi zbog njegova kažnjivog djela nije odlučio u razumnom roku. Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.”

PRIGOVORI

24. Podnositelji zahtjeva prigovorili su na temelju postupovnog aspekta članka 2. Konvencije da je istraga o smrti njihova oca bila neučinkovita.

25. Također su prigovorili temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije da su morali platiti troškove pravnog zastupanja države u parničnom postupku za naknadu štete.

PRAVO

I. Navodna povreda članka 2. Konvencije

26. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da vlasti nisu poduzele primjerene i odgovarajuće korake kako bi istražili smrt njihova oca i kako bi počinitelje priveli pravdi. Pozvali su se na članak 2. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„(1) Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. [...]“

1. Tvrdnje stranaka

27. Vlada je tvrdila da je prigovor podnositelja zahtjeva u odnosu na postupovni aspekt članka 2. Konvencije bio nespojiv *ratione temporis* s Konvencijom. Tvrdila je da je otac podnositelja zahtjeva ubijen 1994. godine te da su glavni koraci u istrazi bili poduzeti prije 5. studenoga 1997. godine, kad je Hrvatska ratificirala Konvenciju.

28. Nadalje je tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu poštovali šestomjesečni rok. Podnositelji zahtjeva podnijeli su žalbu domaćim tijelima u prosincu 2010. godine zbog duljine istrage. Tu je tvrdnju Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio 17. svibnja 2011. godine. Stoga su podnositelji zahtjeva trebali već u prosincu 2010. godine smatrati da je istraga bila nedjelotvorna i trebali su podnijeti svoj zahtjev Sudu u roku od šest mjeseci od odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

29. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da su ispunili sve uvjete dopuštenosti. Što se tiče šestomjesečnog pravila, tvrdili su da su podnijeli svoj zahtjev Sudu u roku od šest mjeseci od kad im je uručena odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske koja je donesena u tijeku parničnog postupka u kojem su tražili naknadu štete od države.

2. Ocjena Suda

30. Sud se ne mora baviti svim pitanjima koja su stranke istaknule jer je taj dio zahtjeva u svakom slučaju nedopušten zbog nepoštivanja šestomjesečnog roka navedenog u članku 35. Konvencije, zbog sljedećih razloga.

31. Sud primjećuje kako je svrha pravila o šest mjeseci promicanje pravne sigurnosti i osiguranje da se s predmetima u kojima se otvaraju pitanja na temelju Konvencije postupa u razumnom roku. Nadalje, on treba štiti i vlasti i druge osobe od neizvjesnosti kroz dulje vremensko razdoblje (vidi predmet *Mocanu i drugi protiv Rumunjske* [VV], br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, stavak 258., ECHR 2014 (izvaci)).

32. Kada ne postoje dostupna pravna sredstva ili su dostupna pravna sredstva ocijenjena kao neučinkovita, šestomjesečni rok u načelu počinje teći od datuma čina kojem se prigovara (vidi predmet *Hazar i drugi protiv*

Turske (odl.), br. 62566/00, 10. siječnja 2002.). Međutim, u posebnim se okolnostima mogu primjenjivati posebna razmatranja, kada se neki podnositelj koristi ili se poziva na naizgled postojeće sredstvo i tek kasnije postane svjestan okolnosti koje sredstvo čine nedjelotvornim. U takvom je slučaju primjereno računati početak šestomjesečnog roka od datuma kad je podnositelj prvi put postao svjestan ili trebao postati svjestan tih okolnosti koje sredstvo čine nedjelotvornim (vidi predmet *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 46477/99, 7. lipnja 2001.).

33. Što se tiče tužbe podnositelja zahtjeva za naknadu štete, Sud ističe da su oni tražili naknadu u vezi sa smrću svoga oca. Međutim, u okolnostima ovoga predmeta taj postupak nije relevantan za postupovnu obvezu države na temelju članka 2. Konvencije te stoga ne utječe na računanje šestomjesečnog roka (usporedi s predmetom *Narin protiv Turske*, br. 18907/02, stavak 48., 15. prosinca 2009.).

34. Sud ponavlja da obveza zaštite prava na život na temelju članka 2. Konvencije, u vezi s općom dužnosti države na temelju članka 1. Konvencije da svakoj osobi pod svojom jurisdikcijom osigura prava i slobode određene u Konvenciji također podrazumijeva da postoji neki oblik učinkovite službene istrage u slučaju ubojstva pojedinaca zbog uporabe sile (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *McCann i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. rujna 1995., stavak 161., serija A br. 324; i *Kaya protiv Turske*, 19. veljače 1998., stavak. 86. *Izješća o presudama i odlukama 1998-I*; i naprijed citirani predmet *Paul i Audrey Edwards*, stavak 69.).

35. Sud ponavlja da se od podnositelja čiji je otac preminuo očekuje da pokaže određenu razinu revnosti i inicijative (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Bulut i Yavuz protiv Turske* (odl.), br. 73065/01, 28. svibnja 2002.). U ovome predmetu Sud ističe da su 9. prosinca 2010. godine podnositelji zahtjeva podnijeli prigovor na duljinu istrage o ubojstvu njihovog oca. U svom su prigovoru podnositelji tvrdili da postupak protiv navodnog počinitelja nije bio zaključen u razumnom roku. Prigovor je proglašen nedopuštenim od strane nacionalnih sudova zbog toga što podnositelji zahtjeva nisu imali pravo koristiti se takvim pravnim sredstvom u vezi s kaznenim postupkom u kojem nisu podnijeli zahtjev za naknadu štete.

36. Korištenje tog pravnog sredstva od strane podnositelja zahtjeva ukazuje na to da su do prosinca 2010. godine oni već smatrali da je istraga bila nedjelotvorna. Bez namjere da dovede u pitanje ovlast Ustavnog suda Republike Hrvatske da tumači kriterije prihvatljivosti ustavnih tužbi, Sud je utvrdio da podnositelji zahtjeva koji su podnijeli svoje ustavne tužbe u vezi s prekomjernom duljinom postupaka nisu djelovali ni nerazumno ni u suprotnosti s izričajem članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (vidi predmet *Vrtar protiv Hrvatske*, br. 39380/13, stavak 75., 7. siječnja 2016.). Međutim, nakon što je donesena odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske u vezi s prvim postupkom (vidi prethodni stavak 19.), podnositelji zahtjeva

trebali su podnijeti svoj zahtjev Sudu u roku od šest mjeseci od kad im je odluka uručena.

37. S obzirom na navedene okolnosti Sud zaključuje da su podnositelji zahtjeva već u prosincu 2010. godine stvorili mišljenje da je postupak protiv potencijalnih počinitelja postao nedjelotvoran, budući da su izrazili takvo mišljenje u svom prigovoru na duljinu tog postupka (vidi prethodni stavak 17.). Dana 24. studenoga 2011. godine Ustavni sud Republike Hrvatske donio je konačnu odluku o njihovom prigovoru te je ona uručena podnositeljima zahtjeva 19. prosinca 2011. godine. Međutim, oni su podnijeli svoj zahtjev Sudu više od godinu i devet mjeseci kasnije, odnosno 24. rujna 2013. godine.

38. Što se tiče dijela istrage koju su provele srpske vlasti, Sud ističe da podnositelji zahtjeva mogu podnijeti zahtjev protiv Srbije ako smatraju da su žrtve povrede prava iz Konvencije koju je počinila ta država (vidi predmete *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 4704/04, stavak 65., 15. veljače 2011., i *Nježić i Štimac protiv Hrvatske*, br. 29823/13, stavak 68., 9. travnja 2015.).

39. Iz navedenog slijedi da je ovaj dio zahtjeva bio podnesen nepravovremeno i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

B. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije

40. Podnositelji zahtjeva prigovorili su kako nisu imali pristup sudu, pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije.

41. Podnositelji zahtjeva prvi put su prigovorili da nisu imali pristup sudu u svom očitovanju od 3. studenoga 2014. godine u vezi s troškovima koje im je naloženo da plate za pravno zastupanje države u parničnom postupku (vidi prethodni stavak 21.).

42. Sud primjećuje da je ovaj prigovor podnesen 3. studenoga 2014. godine, dok je Ustavni sud Republike Hrvatske donio konačnu domaću odluku u parničnom postupku o kojem je riječ 14. ožujka 2013. godine i ona je podnositeljima zahtjeva uručena 28. ožujka 2013. godine. Iz navedenog slijedi da je ovaj prigovor podnesen nepravovremeno i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

Zbog ovih razloga Sud jednoglasno

proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 7. travnja 2016. godine.

Abel Campos
Zamjenik tajnika

Jon Fridrik Kjølbro
Predsjednik